

N:o 13.

Ank. till Riksd. kansli den 23 mars 1895, kl. 12 m.

Betänkande, i anledning af väckt motion om exporttull å trävaror och trämassa.

(1:a A.)

I en inom Första Kammaren väckt motion, n:o 7, hvilken hänvisats till bevillningsutskottet, har herr *af Burén*, under erinran om skogarnes inflytande å vårt lands klimat, deras betydelse för vårt näringslif i allmänhet och för jordbruk och bergshandtering i synnerhet, äfvensom om den gynsamma inverkan, vår handelsbalans rönt af trävaruexporten, framhållit faran af den ohejdade skogssköfving, som egt rum inom landet och som, hvad Norrland beträffar, alltjemt bedrefves i ganska stor utsträckning, samt angelägenheten af att i tid vidtaga åtgärder i syfte att förhindra utsinandet af den källa till nationelt välstånd, som skogarne utgjorde. »Alla» — erinrar motionären vidare — »äro eniga derom, att något måste göras, men om sjelfva lagbestämmelsernas art och natur tvistar man.» För sin del anser motionären — som icke kan »skänka den skogslagstiftning sina sympatier, hvilken godtyckligt inskränker individens rätt att fritt förfoga öfver sina egna skogar, det vare i afseende på mängden af den skog, som han kan önska att sig tillgodogöra, eller hvad angår trädens dimensioner» — att skogarnes framtida bestånd skulle lämpligast kunna betryggas genom en trävaruindustrien ålagd beskattning. Här om anför motionären, efter att hafva påpekat, hurusom inom Göta och Svea land de allmänna och några enskilda skogar hafva att uppvisa vackra resultat af en under 40 å 50 år fortsatt omsorgsfull vård, men att i hela Norrland, med få obetydliga undantag, någon skogsvård icke förekommer, följande:

»Då väl ingen affär i vårt land lemnat den stora behållning som trävaruindustrien och icke någon affär haft så ödesdigert inflytande på den del af befolkningen, som deraf varit berörd, då från stort öfverflöd vid skogsafverkningens slut framkallats armod, och då härtill kommer, att efter dessa skogsafverkningar stora landsträckor blifvit så kalhuggna, att de icke kunna utan skogsodling blifva skogbärande, hvilket bevisas bäst deraf, att i 40 år naturen på en del trakter icke förmått frambringa återväxt, så synes rättvisa och billighet fordra, att trävaruindustrien *tvingas* att i någon mån upphjelpa de skador, den framkallat, genom att pålägga densamma en exporttull af 30 öre per kubikmeter, hvilken afgäld är en obetydlighet i förhållande till affärens omfattning enligt vår statistiks värdeuppgifter, belöpande sig exporten för år 1893 till 124,351,158 kronor, hvaraf för trävaror, oarbetade, sågade eller tillhuggna 113,430,898 kronor och för trämassa 10,920,260 kronor och då denna afgäld säkerligen i sista hand kommer att betalas af köparen genom det högre pris, säljaren sannolikt kommer att med anledning häraf betinga sig. En sådan ringa afgift, som icke ens uppgår till ett öre kubikfoten, har för öfrigt ingen betydelse hvarken för köparen, säljaren eller konsumenten. Enligt samma vår statistiks kvantitetsuppgifter har exporten af trävaror, oarbetade, sågade eller tillhuggna, för år 1893 uppgått till 5,879,452 kubikmeter. Virkesåtgången för trämassefabrikationen kan jag af statistiken ej bedöma, men af landtbruksakademiens handlingar och tidskrift för år 1894 har jag funnit följande meddelande: 'Trämassefabrikationen, som är i ständigt stigande, har erhållit stora dimensioner. Under år 1893 producerades, enligt meddelande af herr C. F. Wærn till torfkolskommittén, i rundt tal 70,000 ton torr kemisk massa à 8 kubikmeter ved fast mått per ton samt 50,000 ton torr mekanisk massa à 4,5 kubikmeter ved fast mått. Virkesåtgångarna för trämassefabrikationen uppgick således till 785,000 kubikmeter fast mått.' Att den häraf tillverkade trämassan blifvit exporterad kan man taga för gifvet, hvilket antagande vinner stöd af att värdet af den exporterade trämassan är i statistiken för år 1893 upptagen till 10,920,260 kronor. Då sålunda kvantitetsexporten för såväl det ena som det andra kan beräknas till öfver 6,660,000 kubikmeter och densamma helt visst icke kommer att minskas, så skulle med en exporttull af 30 öre per kubikmeter en årlig inkomst vinnas af i rundt tal 2 millioner kronor för att *uteslutande* användas för skogsskötselns befrämjande i hela vårt land och i första rummet i *Norrland* på det sätt, att med hälften deraf skulle in-

köpas skogsmarker i större komplexer och med den andra hälften dessa inköpta marker göras skogsbärande samt såväl bevakning som skötsel stå under allmän vård och kontroll på sätt är med våra i Svea och Göta land samt Dalarne belägna härads allmänningar (kommunalskogar). De sålunda inköpta markerna skulle användas att för framtiden bilda kommunalskogar, och af hvilken betydelse dessa äro för en ort är allmänt bekant för befolkningen inom Svea och Göta land samt Dalarne. Enligt erfarenheten vid köp för statens skogsväsende af skogsmarker kosta dessa i Norrland *10 à 20 kronor* per hektar, hvadan således årligen en areal af cirka 50- till 100,000 hektar eller 4 till 8 kvadratinil kunna förvärfvas för kommunernas framtida nytta och såmedelst betydliga kalmarker göras skogsbärande och lemnande orternas befolkning en säker och stigande inkomst samt ett uthållande arbete.

Vid inköp af marker borde så mycket som möjligt iakttagas, att hvarje län, och i synnerhet de norrländska, dertill finge lika stora anslag af inköpsfonden och i förhållande till hvarje läns större eller mindre behof och att köpen skulle verkställas af Konungens befallningshafvande. Nödvändigt måste dessa skogars skötsel och vård ställas under domänstyrelsens kontroll, ty att plottra bort penningarne för skogsodling och skogsakötsel (röjning och risbränning) på enskildas skogar lemnar inga säkra resultat, hvilket bäst ådaläggas inom många län genom hushållningssällskapens bemödanden med skogsodling hos den enskilde.»

Efter att tillika hafva bemött den under senare tiden uttalade åsigt, att skogsodling icke skulle lämpa sig för de norrländska landskapen, samt efter att hafva ytterligare betonat, att åtgärder för skogens bestånd erfordras äfven inom rikets sydligare och sydligaste delar, hemställer motionären i följd af hvad han sålunda och i öfrigt anför,

»att Riksdagen ville besluta, för att genast träda i kraft, en exporttull af 30 öre pr kubikmeter dels för trävaror, oarbetade, sågade eller tillhuggna, dels för virkesåtgången till exporterad trämassa, beräknad efter 8 kubikmeter ved fast mått pr ton för torr *kemisk* massa och till 4,5 kubikmeter ved fast mått pr ton för torr *mekanisk* massa.»

Ingen lärer kunna annat än till fullo behjerta motionens syfte och skänka motionären sitt erkännande för det nit om våra skogars bestånd, hvarom förslaget vittnar, och för framläggandet af de betydelsefulla skäl, hvilka tala för skogsfrågans snara ordnande. Hvad motionären härutinnan anfört anser utskottet vara synnerligen beaktansvärdt. Emellertid kan utskottet icke finna, att denna mycket svårlösta fråga här föreligger i det utredda skick, att man kan bilda sig ett säkert och klart omdöme om de åtgärder, hvilka i angifna syftet borde lämpligast ifrågakomma, och uppenbart torde vara, att en allsidig utredning af denna fråga icke kan ankomma på bevillningsutskottet. Utskottet vill i sammanhang härmed meddela att, enligt hvad utskottet inhemtat, en framställning i ämnet från domänstyrelsen till Kongl. Maj:t inom den närmaste tiden är att förvänta.

Beträffande den åtgärd, som motionären föreslår för betryggandet af skogens framtida bestånd, nemligen bestämmandet af en exporttull till angifvet belopp för vissa slag af virke, synes det utskottet att denna åtgärd skulle komma att medföra mindre välbetänkta rubbningar för den näringsverksamhet, som har till föremål skogens tillgodogörande på ett fullt rationellt sätt, och för dem, hvilka äro beroende af denna näring. För trävarurörelsen, som hufvudsakligen är grundad på export till utlandet, skulle en påлага, sådan som den motionären föreslår, verka alltför betungande, och icke minst skulle derigenom trämassefabrikationen, som redan nu arbetar under mindre gynsamma konjunkture, drabbas af svårigheter. Ovisst är det äfven, om genom motionärens förslag målet fullständigt vinnes, då icke hvarje art af skogsafverkning, som är af beskaffenhet att böra motarbetas, träffas af tullen, enär så icke blir förhållandet med t. ex. afverkning för kolning, äfven om sådan afverkning bedrifves så, att skogen sköflas.

Af de betänkligheter, motionärens förslag sålunda väcker, framgår, att detsamma icke är det rätta sättet för syftemålets vinnande.

På nu anförda skäl hemställer utskottet för den skull,

att ifrågavarande motion icke må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 18 mars 1895.

På bevillningsutskottets vägnar:

H. CAVALLI.

Reservationer:

af herr af *Burén*, som anförde:

»Då den af mig föreslagna exporttullen af 30 öre pr kubikmeter dels för trävaror, oarbetade, sågade eller tillhuggna, dels för virkesåtgången till exporterad trämassa är afsedd att uteslutande användas för skogs-skötselns befrämjande i hela vårt land;

då jag icke tror, att man på lagstiftningens väg utan penningar kan åstadkomma detta, ej heller att erforderliga medel genom statsanslag kunna erhållas för att bilda kommunalskogar inom alla landsdelar och derigenom bevara skogarne åt kommande generationer;

då den föreslagna afgälden är en obetydlighet och endast utgör $1\frac{1}{2}$ å 2 % af värdet å en sågad vara, som ofta fluktuerar intill 10 % och sålunda ej kan menligt inverka på sågverksindustrien, hvaremot den skulle hafva den stora fördelen att genast gifva de afverkade skogstrakterna ett visst värde;

då det är en lämplig tidpunkt för inköp af afverkade skogsmarker, enär egendomar med sköflad skog nu finnas till salu öfverallt i vårt land och särskildt i Norrland, der t. ex. inom Sundsvalls och Hernösands distrikt de primitiva skogsköpen bedrefvos hufvudsakligast från åren 1845 till 1865, hvarvid, då de flesta kontrakten voro upprättade på 50 år, desamma komma att utlöpa från och med i år till 1915, och många byalag och hemmansegare önska troligen ej bättre än, då de återfå dispositionsrätten till sin egande skog, att åter få sälja densamma efter ett värde, som med ledning af för statens räkning redan gjorda inköp kan beräknas från 10 kronor till 30—40 kronor pr hektar skogsmark;

då stora skogstrakter härigenom skulle komma under statens vård och kontroll och på samma sätt som våra nuvarande allmänningar blifva en besparad tillgång samt derigenom komma att lemna en uthållande skogsafkastning till trävaruindustriens fromma;

då begreppet om ett sågtimmer nu mot förr betydligt ändrats, enär man rent af möter svårigheter att sälja plankor 3" × 9" och deröfver, hvaremot 4, 5, 6, 7 tums bredt virke är mest begärligt, hvilket är en stor fördel för skogsdriften i vårt nordliga klimat, der återväxten är särdeles långsam, isynnerhet sedan träden uppnått en diameter af 9 tum pr 20 fots höjd från marken;

då sågverksbolagen skördat millioner kronor från på viss afverkningstid köpta skogar, hvarå de helt naturligt icke sörjt för någon återväxt, ännu mindre de sågverksbolag med skogar, som helt eller delvis egas af utländingar, och det är en allmänt känd sak, att denna affär har en synnerligen gynsam ställning, synas rättvisa och billighet fordra, att de tvingas att i någon mån upphjelpa de skador de framkallat, hvilket är en lifsfråga för trävarurörelsen och således i deras eget intresse, och icke som utskottet sagt »medför mindre välbetänkta rubbningar för den näringsverksamhet, som har till föremål skogens tillgodogörande på ett fullt rationellt sätt, och för dem hvilka äro beroende af denna näring»;

då jag icke på något sätt velat hindra den enskilde skogsegaren att efter godtfinnande använda sin skog eller tänkt mig möjligheten af att här i landet, lika litet som det lyckats i andra länder, genom lagstiftningsåtgärder förhindra de enskilda skogarnes ödeläggelse, men deremot afsett att genom köp af skogsmarker och genom att å dem införa ordnad skogshushållning rädda för framtiden och för sågverksindustrien stora skogar, innan den privatiserande egennyttan hunnit genom skogssköfling förvandla äfven de norrländska skogarne till sådana ljunghedar och ödemarker, hvaraf södra delar af landet hafva så stor tillgång, hvilken skogssköfling är för Norrland än mera betänklig, då de klimatiska förhållandena der göra en skogsodling ganska vansklig, om ock staten skulle finna sig nödsakad att i en framtid inköpa sådana marker för att göra dem skogbärande;

då, utom afverkning af skog för trävaror, oarbetade, sågade eller tillhuggna, ingen art af skogsafverkning har så menligt inflytande på en ordnad skogshushållning som trämassefabrikationen, enär för densamma utsökas endast de qvistrenaste och vackraste till ändamålet tjenliga stammarne, men de sämre, odugliga träden qvarlemnas, som hindra ordentlig återväxt att uppkomma, och dessa qvarlemnade stammar, dugliga endast till ved, glesställa marken, som derigenom utnagras, så att den för framtiden ej kan frambringa ny skörd, hvaremot efter kolningar, isynnerhet efter svedning, vacker och sluten ungskog uppkommer, hvarför, der kol-

ning eger rum, ordnad skogsskötsel är möjlig just derigenom att allt vid afverkningen kan medtagas, hvilket icke sker vid huggningen af trämasseved. De vackraste ungskogarne träffar man ock i allmänhet inom våra bergslager, som hafva måst ställa sin afverkning på kolning, hvarför jag i motsats mot utskottet håller före, att från skogshushållningens synpunkt skogsafverkning för kolning ej bör motarbetas;

»*da* slutligen naturens herre och mästare gifvit Sverige dessa skogar, för att Sveriges folk skall kunna i den höga nordens hårda klimat bygga och bo, lefva och verka samt skörda sina tegar, icke för att gagna en generation, utan alla generationer i alla tider — så anser jag, att utskottet haft fullgiltiga skäl att hemställa,

att Riksdagen ville besluta, för att genast träda i kraft, en exporttull af 30 öre per kubikmeter dels för trävaror, oarbetade, sågade eller tillhuggna, dels för virkesåtgången till exporterad trämassa, beräknad efter 8 kubikmeter ved fast mått pr ton för torr kemisk massa och till 4,5 kubikmeter ved fast mått pr ton för torr mekanisk massa

att användas icke till olika ändamål för statsutgifter, utan uteslutande för skogsskötselns befrämjande i landet»;

af herr *Bokström*, som anført:

»I likhet med utskottet erkänner jag motionens behjertansvärda syfte och vigten af de betydelsefulla skäl, motionären anført för skogsfrågans snara ordnande, samt instämmer i utskottets uttalande derom, att denna mycket svårlösta fråga här icke föreligger i det utredda skick, att man kan bilda sig ett säkert och klart omdöme om de åtgärder, hvilka i angifna syfte borde lämpligast ifrågakomma, samt att uppenbart torde vara, att en allsidig utredning af denna fråga icke kan ankomma på bevillningsutskottet.

Men om ock tungt vägande skäl kunna anföras emot exporttullar i allmänhet och särskildt mot exporttull å vissa slag af virke, i följd hvaraf motionärens förslag, sådant det föreligger, svårligen kunnat af utskottet tillstyrkas, så torde likväl de betänkligheter, utskottet anført emot nämnda exporttull, icke kunna tillmätas någon afgörande betydelse för det fall, att

det för såväl trävarurörelsens som landets framtid befinnes oafvisligen nödigt att stadga en sådan exporttull för att uteslutande användas till skogens förnyring och afhjelpande af de skador, som uppstå genom en allt för långt drifven skogsafverkning, och mot hvilka andra medel visat sig vanmäktiga. Då emellertid denna fråga ännu icke är utredd, så har jag för min del ansett, att utskottet icke redan nu bort ovilkorligen fastslå, att det jemväl af utskottet erkända behjertansvärda syftemål, som i motionen afses, omöjligen skulle kunna ernås på den af motionären antydda vägen»;

samt af herrar *Almqvist* och *Fredholm*.

Friherre *Alströmer* har begärt få här antecknad, att han icke deltagit i utskottets behandling af detta ärende.
